

KPL 5.2 Potilaan --- oikeudet

Potilaan oikeudet

- terveydenhuollon asiakkaiden oikeudet on turvattu laissa
- potilaslaki eli laki potilaan asemasta ja oikeuksista
 - - astui voimaan vuonna 1993
 - - määrittelee oikeudelliset periaatteet, joiden mukaan potilaita on kohdeltava
 - - sovelletaan kaikissa terveydenhuollon toimintayksiköissä
- potilaan oikeuksista on säädetty myös mm. terveydenhuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja potilasvahinkolaissa

Potilaan oikeudet

- mitä tarkoittaa, mitä merkitystä?
-
- osaatko antaa jotain esimerkkiä oikeudesta?
 - onko tilanteita, jolloin oikeuden noudattaminen voi olla vaikeaa terveydenhuollossa?

- oikeus hyvään hoitoon ja kohteluun
- pääsy hoitoon
- potilasasiakirjat ja salassapito

- potilaan tiedonsaantioikeus
- kiireellinen hoito
- potilaan itsemääräämisoikeus
- tyytymättömyys hoitoon ja kohteluun sekä potilasasiain
- hoitotakuu

POTILAAN OIKEUDET

<https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/potilaan-asema-ja-oikeudet-oikeudet>

Oikeus hyvään hoitoon ja kohteluun

- Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on **oikeus ilman syrjintää terveyden- ja sairaanhoitoon kunnan käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa.**
- Jos terveydenhuollon ammattihenkilön tarpeelliseksi katsomaa hoitoa ei voida heti antaa, on terveydentilasta riippuen potilas ohjattava joko odottamaan hoitoon pääsyä ja ilmoitettava potilaalle viivytyksen syy sekä odotusajan arvioitu kesto tai toimitettava hoitoon muualle, jossa hoitoa voidaan antaa.
- Potilaalla on oikeus hyvään ja ihmisarvoiseen hoitoon ja kohteluun potilaan vakaumusta kunnioittaen. Potilaalla on lisäksi **oikeus yksityisyyteen.**

Potilasasiakirjat ja salassapito

- Potilasasiakirjat ovat potilaan hoidon järjestämisessä tai toteuttamisessa käytettäviä, laadittuja tai saapuneita asiakirjoja tai teknisiä tallenteita, jotka sisältävät hänen terveydentilaansa koskevia tai muita henkilökohtaisia tietoja.
- **Potilasasiakirjojen tiedot ovat salassa pidettäviä, ei anneta sivullisille ilman potilaan kirjallista lupaa**
- Sivullisia ovat kaikki muut paitsi asianomaisessa yksikössä potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvat henkilöt.

Potilaan tiedonsaantioikeus

- Potilaalla on oikeus saada selvitys **terveydentilastaan, hoidon merkityksestä**, eri hoitovaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hoitoon liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä, kun hoidosta päätetään.
- Selvitys on **annettava niin selkeästi ja sellaisella kielellä, että potilas sen ymmärtää**. Selvitystä ei tule antaa vastoin potilaan tahtoa eikä silloin, jos tiedon antaminen aiheuttaa vakavaa vaaraa potilaan hengelle tai terveydelle.

Tämä tarkoittaa seuraavia asioita:

- Sinulla on lupa lähes poikkeuksetta tutustua itseäsi koskeviin potilasasiakirjoihin. Suositeltavaa on tutustua niihin yhdessä ammattihenkilön, lääkärin, terveydenhoitajan tai psykologin kanssa.
- **Sinulla on oikeus saada kopioita potilasasiakirjoistasi.**
- Jos katsot, että asiakirjoissa on puutteita, virheitä tai tarpeettomia tietoja, **voit vaatia, että virheet korjataan tai tarpeettomat tiedot poistetaan.**

Potilaan itsemääräämisoikeus

- Itsemääräämisoikeus tarkoittaa potilaan oikeutta päättää henkilökohtaisesta koskemattomuudestaan

Se tarkoittaa seuraavia asioita:

- **Hoitosi toteutetaan yhteisymmärryksessä.**
- **Voit kieltäytyä tarjotusta hoidosta**, jolloin sinua tulisi hoitaa yhteisymmärryksessä muulla ammatillisesti hyväksyttävällä tavalla.
- **Tahdosta riippumaton hoito** on kuitenkin mahdollista esimerkiksi mielenterveyslain, päihdehuoltolain tai tartuntatautilain perusteella.
- **Alaikäinen voi tehdä hoitoaan ja tietojensa luovuttamista koskevia päätöksiä**, jos hän ikänsä ja kehitystasonsa perusteella siihen pystyy. Kypsyys arvioidaan tilanne- ja yksilökohtaisesti.
- Alaikäisen hoito annetaan yhteisymmärryksessä huoltajan tai lapsen muun edustajan kanssa, kun lapsi ei itse kykene päättämään hoidostaan. **Huoltaja ei voi kieltää hoitoa, jos se on tarpeen lapsen henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.**

Tyytymättömyys hoitoon ja kohteluun

- Hoitoonsa ja kohteluunsa tyytymättömällä potilaalla on **oikeus tehdä muistutus** terveydenhuollon toimintayksikössä terveydenhuollosta vastaavalle johtajalle.
-

Jos olet tyytymätön saamaasi hoitoon, toimi näin:

- Pyri ensin keskusteluyhteyteen hoitavan tahon kanssa.
- Jos tämä ei johda tyydyttävään tulokseen, voit tehdä kirjallisen muistutuksen terveydenhuollosta vastaavalle johtajalle.
- Voit kirjoittaa muistutuksen vapaamuotoisesti, mutta monissa paikoissa on valmis lomake tätä varten.
- Muistutuksen ohella voit tehdä myös kantelun lääninhallitukseen tai Terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen.

Potilasasiamies

- Jokaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä on **potilasasiamies, jonka tehtävänä on neuvoa ja avustaa potilaita mm. heidän oikeuksiinsa liittyvissä asioissa**
- Tiedottaa näistä oikeuksista ja muutenkin toimia potilaan oikeuksien edistämiseksi.
- Potilaan asema ja oikeudet on Suomessa turvattu lakien ansiosta hyvin. Kaikilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä on myös omat eettiset sääntönsä ja vahvat ammattikäytännöt, jotka opastavat työntekijöitä kohtelemaan potilasta huomioivasti ja kunnioittavasti.